

PAYLAŞAN İNSAN

Semih TOPSAKAL

İletişim çağının mobil (!) insanını çepeçevre saran hatta görünmez kollarıyla sarıp sarmalayan iletişim vasıtaları, bireye vasatı hayat şartıyla görme imkânının mümkün olmadığı genişlikte ve farklılıkta bir hayat senaryosu sunarken uzun zaman dilimine yayılarak kazanıma dönüşmüş birçok meziyeti de ondan alıp götürebiliyor. İnsanlığın genişleyen çevresine rağmen ufku daralıyor, hoşgörüsü azalıyor, teknolojik yeniliklere açık ve yatkın bir o kadar da muktedir hâle dönüşmesinin yanında yeni ve farklı fikirlere karşı tutucu ve kapalı olabiliyor. İnsanlık bir anlamda düşünen insandan konuşan insana geçirmiş olduğu evrelere bir yenisini daha ekleme imkânı buluyor: Paylaşan insan.

Bu yeni evrede paylaşan insan, yaşantı ve tecrübelerinin yanında her şeye dair önemli! fikirlerini teklifsizce çeşitli zeminlerde (ki bunlar facebook, twitter, blog vb. sosyal medya araçlarıdır) teşhir ederken başkalarının sergiliklerinde davetsiz bir şekilde gezinme imkânı buluyor. Olumlu tarafları bir tarafa beğeni ve tıklama üzerine işleyen bu yeni iletişim çağı, bir fabrika gibi üretim yaparken beraberinde bireyin kendi hayatının değişik art zamanlarında oluşturduğu hammaddeyi sosyal ağların üretim bandında mamele dönüştürüyor. Her seri üretim mamullerin makus talihi gibi bu da hızlı tüketim çarkında eritiliyor. Üretim-tüketim korelasyonunda gerçekleşen zaman uyumsuzluğu gün geçtikçe tam pişmemiş, bazı malzemeleri eksik, tatsız, tuzsuz mamullerin de tüketime sunulmasına sebep olabiliyor çoğu zaman. Herhangi bir fikrin kuluçka dönemindeyken gümüş bir tepsi ile kurtuluş reçetesi gibi sunulması zamanın fikir çöplüğüne atık üretirken fikir sahibinde hayal kırıklığı yüklü bir melankolinin de müsebbibi olabiliyor.

Sosyal ağların dumansız ve üretimsiz fabrikaları insanlığı hayat karşısında söyleyecek sözü kalmamış, ufkunu, hayallerini, umutlarını kaybetmiş yığınlarla dönüştürürken aynı zamanda hazır klişeler sunuyor bireylere. Kendi inisiyatifine göre bu sosyal ağ dediğimiz üst akıl daha önce paylaşılan fotoğraflardan kolajlar oluşturuyor, eski paylaşımlarınızdan birini anı diyerek getirip paylaşmak ister misin diye şimdilik en azından soruyor, sizin için bugünü veya yarını planlamaya çalışıyor. “*Ne hissediyorsun, yok yok sen yorulma bunlardan birisini seç. Ne dinlemek istersin? Düşünüp de tatlı canını sıkma, sağdaki bağlantıyı tıkla, hem onu yüz binlerce insan dinledi. Havalarda iyice ısındı, sağdaki mağazadan yazlık bir şeyler mi alsan?*” Postmodern zamanın modern insanı, kendisini hayatın akışına bırakıyor örümcek ağına düşmüş bir kelebek misali.

Sabah erken kalkıyor Ayşe Hanım, münezzeh bir kahvaltı sofrası hazırlıyor. Sonra çekiyor hazırladığı bu sofranın fotoğrafını, paylaşıveriyor sosyal ağda. Bezelye ayıklıyor Ayten Hanım. Sosyal ağda “kış hazırlıkları başladı” yazısıyla koyuyor derin dondurucuya. Çocuklar anneler günü kutlamasını bir çiçek demeti fotoğrafıyla yapıyor sosyal ağdan. Ağızlarını, dudaklarını çarpık bir şekle sokup bu ucube görüntülerini özçekim yaparak bütün insanlık sanki bu görüntülere susamış gibi hemen paylaşıveriyor akli melekeleri ile fizikî nitelikleri ters orantılı olan birbirinden bağımsız göz, dudak, kaş, saç gibi parçaların sahibi. Ya o ideoloji savaşları, partizanlıklar, futbol holiganlıkları... Herkes en doğru bilginin kendisinde olduğunu ve bütün insanlığın bunu fark etmesi gerektiğini düşünüyor. Bu farkındalığın ardından sıraya girerek kendisinden merhamet edip o bilgiyi paylaşması için yalvarmasını bekliyor düşüncesiyle paylaşıyor insanlık için son derece önemli fikirlerini.

İnsanlığın sosyal ağların üretim bandından kurtulması gerekir hem de ivedilikle. Aksi takdirde elleri ve parmakları beyninin kıvrımlarından daha hızlı hareket eden bir nesil kaybolup gidecek. Giderken de beraberinde insanlığın istikbalini de alıp götürecektir. Yazılı mesajda kullandığı harf miktarınca düşünen ve bunu da cömertçe kısaltma yoluna giderek bir türlü istediği miktarda tatmin olamayınca birtakım sembollerle duygu ve düşüncelerini bir başkasıyla paylaşma yoluna giden etkileşimli yeni nesil, bu hızla gittiği takdirde iletişimin bir başka boyutuna geçeceği ihtimal dâhilinde görünüyor. Kelimesiz, sözsüz, cümlesiz, anlamsız, ruhsuz, duygusuz, düşüncesiz, fikirsiz, yaşamsız bir dünyada insanlar *kızılötesi, bluetooth veya wireless*

gibi bağlantı araçlarıyla elleri ve parmakları hareket etmeden, dudakları kıpırdamadan birbiriyle paylaşacak neyi varsa ya da kaldıysa onu paylaşmanın yollarını deneyecek. Zamanla jestlerini kaybedecek insan, mimiklerini sonra. Çünkü bunlara gerek yok bu yeni dünyada. Karşı karşıya, göz göze, diz dize haddeden geçirip nezaketi yâl ü bâl eyleyerek konuşma, hoşgörüyü dinleme, muhabbetle nazar edip dosta gülistandan bir demet sunma, söyleyebildiklerini sözle, söylemediklerini tebessümün ince çizgilerinde gizleyerek anlatma... Hangisini gerçekleştirmeye muktedirdir bir sembol, bir şekil. Söylenecek sözün habercisi değil midir yüz, gözler, titreyen dudaklar. Duyanı mutlu edecek haber vermeden önce parlayan gözler, sevdiğini söylemeden titremeye başlayan dudaklar, kötü haberin habercisi asılan yüzler... Hangisinin etkisi var sosyal ağların insanın önce tenine sonra idrakine ve nihayetinde tüm ruhuna sirayet eden yapış yapış ilişkilerinde.

İnsanlık tarihinin birikimle meydana getirdiği en büyük oluşumun adıdır konuşulan dil. Yan anlamlarıyla, mecazlarıyla, sanatlarıyla... Yüzyıllardır süren bir devinimle yaşayan bu canlıyı, zamanın daralan yaşamlarında oksijensiz bırakmaya, hayat damarlarını kurutmaya kimsenin hakkı yok. Dil değil mi ki içinde bulunduğu toplumun karşılıklı etkileşimiyle yatağını buluyor veya değiştiriyor? Öyleyse yaşadığımız bu hızlı ve etkileşimli dünyada dilimiz nereye gidiyor? Aktaracaklarını kısa bir şekilde yapacağım diye zaten birbirini anlama noktasında pek de başarılı olamayan, çoğu zaman yanlış anlayan, bazen de hiç anlamayan bir neslin cümlelerin asli unsurlarından feragat ederek, kelimeleri meydana getiren sesli veya sessiz harfleri eksilterek veya değiştirerek özne-yüklem uyumsuzluklarıyla yüklü bir dille iletişim kurmaya çalışması ne kadar doğrudur? Madem dil ile düşünce arasında bir bağ var, dil düşüncenin dışavurumu o hâlde kesik kesik ifadeler, abuk sabuk yazışlar, hangi düşüncenin bir yansıması olabilir? Eğer sorun düşünme biçimindeyse düzeltmeye oradan başlamalıyız. Doğru düşünme, doğru ifadenin ilk adımıdır.